

Portbetaald

Port Payé

Noordwijk ZH

- ✱ RUMOER IN NOORDWIJK
- ✱ NOORDWIJK VOOR DE NOORDWIJKERS
- ✱ GRENSVERKENNENDE GESPREKKEN
- ✱ DE FAMILIE JAN VAN DER NIET (JAN DE ROGGE)

Nel en Leuntje van der Niet, 18 en 20 jaar. Zie pag. 25

de Blauwdotter

NAJAAR 1999* NR 112

VERZENDADRES: LEYDTWECH 18 2201 NK NOORDWIJK

INHOUD

Reactie.....	1
Rumoer in Noordwijk.....	3
Noordwijk voor de Noordwijkers.....	8
Grensverkennde gesprekken.....	18
Klederdrachtgroep.....	24
De familie Jan van der Niet (Jan de Rogge).....	25
Uit de Noordwijker van 1897.....	27
De zon en de zee en mijn hart.....	30
Uit het gemeentearchief.....	32
Nieuwe oude woorden (luk-maa).....	IV

BESTUUR

J.H.J. Heus.....	Wilhelminastraat 43.....	Voorzitter.....	3615785
Mevr. B.G. Verhulst.....	Rembrandtweg 11a.....	Secretaris.....	3618979
A. Houwaart.....	W. Alexanderpark 43.....	Penningmeester.....	3617484
Mevr. Krug.....	Alk 29.....	Exposities.....	3618246
L.C. v.d. Bent.....	Schoolstraat 53a.....	Conservator.....	3618031
A.P.J. Koemans.....	Pr. Bernhardstraat 33.....	2e Conservator/Foto's BD.....	3614176

Lidmaatschap G.O.N. f 17,50 per jaar.
 Buiten Noordwijk f 20,00 per jaar.
 Buiten Nederland f 25,00 per jaar.
GIRO: 428146

Genootschap Oud-Noordwijk,
 Jan Kroonsplein 4,
 2202 JC Noordwijk ZH.
 071-3617884

Werkploeg: zie Nr 104, blz. IV (omslag).

Ledenadministratie:
 M.P.A. Paardekooper-Meijer,
 Leydtwech 18,
 2201 NK Noordwijk.
 071-3616236

ISSN:1381-1592

Geopend: op dinsdag t/m zaterdag :
 14.00-17.00 uur

Toegangsprijs: f 3,50 (niet-leden)
 f 2,00 (kinderen)

Geopend van 10 april tot half september 1999.
 Voor inlichtingen: op donderdagen van 10.00-
 17.00 uur.

DE BLAUWDOTTER

NAJAAR 1999* NR 112

Kwartaalblad van het Genootschap "Oud-Noordwijk", opgericht april 1962

Redactie: Bert van Duijn (hoofdredacteur), Stakman Bossestraat 54, 2203 GK Noordwijk, 071-3613583; Rinus Paardekooper (vormgeving), Leydwach 18, 2201 HK Noordwijk, 071-3616236; Bert Koemans (foto's), Prins Bernhardstraat 33, 2202 LE Noordwijk, 071-3514176; Peter Reddingius, Rederijersplein 17, 2203 CG Noordwijk, 071-3614237; Henk van Zuilekom, Binnenkant 64, 2203 NE Noordwijk, 071-3615308.

Redactieadres: Stakman Bossestraat 54, 2203 GK, Noordwijk.

E-Mailadres: rinpaard@worldonline.nl

Reactie Reactie Reactie Reactie Reactie Reactie

VOETBAL

Correctie van de heer G.J.M. Marijt: Bij de foto in Blauwdotter 111 op bladzijde 2 is de naam weggefallen van Jan Vink, staande derde van links met de armen over elkaar.

SCHOOLBARDELMEIJER

Aanvulling van Janna Glasbergen bij de foto van de hervormde school aan de Huis ter Duinstraat in Blauwdotter 111: derde rij links boven Adrie van Duin, zevende Gerrit Aandewiel, achtste Teun Noppe.

HISTORISCHE OPTOCHT

Janna Glasbergen kent de namen van de meisjes op de foto in Blauwdotter 111 van de historische optocht op 6 september 1938: van links naar rechts Marie van der Wiel, Leun van Roon en de nichtjes met dezelfde naam Janna Glasbergen en Janna Glasbergen.

DE KAPELLE TE LANGEVELD

Ees Aartse schrijft: Naar aanleiding van het artikel "De Kapelle te Langeveld" van P. Warmerdam in Blauwdotter 111 heb ik een aardige aanvulling over de bewoners rondom deze kapel.

In de winter 1994/95 is een groot gedeelte van het Van Limburg Stirumkanaal in de Amsterdamse Waterleidingduinen gedempt. Bij de aanleg van het kanaal in de vorige eeuw is het zand niet afgevoerd, maar op de oevers van het kanaal gestort. Hetzelfde zand is weer gebruikt om het kanaal te dempen.

In Struinen Nieuwsbrief Amsterdamse Waterleidingduinen nr. 22 zomer 1999, zegt Jan Dopheide in zijn artikel "Archeologische vondsten", dat onlangs archeologisch materiaal is gevonden op de zandvlakte van het gedempte Van Limburg Stirumkanaal en op het noordelijker gelegen Flessenveld: potscherven en botten van dieren. Uit onderzoek blijkt, dat sommige potscherven vroeg-middeleeuws en ongeveer 1500 jaar oud zijn. Het middeleeuwse aardewerk is zowel van lokale oorsprong als via de handel geïmporteerd uit zuidoost Nederland en de aangrenzende gebieden in Duitsland en België. Het geïmporteerde aardewerk draagt fraaie namen als Karolingische "bolpot", Badorf, Pingsdorf, Andenne en Mayen-aardewerk. Het belangrijkste verschil tussen het lokale en het geïmporteerde aardewerk is, aldus Jan Dopheide in zijn artikel, de afwerking.

Het lokale goed is, anders dan het geïmporteerde aardewerk, vrij grof met weinig of geen versieringen. De botfragmenten zijn afkomstig van huisdieren (paard, rund, varken, schaap, geit en mogelijk hond) en vrij levende dieren (grote mantelmeeuw, fret, ree en egel). De botten van de huisdieren dateren waarschijnlijk uit de middeleeuwen.

De andere botfragmenten kunnen veel jonger zijn.

Niet alleen op de binnenduinen van het Langeveld woonden in de Middeleeuwen mensen, maar ook in de zeeduinen. Ook de bewoners van de zeeduinen zullen ter kerke gegaan zijn in de kapel van het Langeveld.

*Boot van Bas Cramer.
Knielend Bert Cramer, Bas Cramer.
Staand ?, ?, ?, Jan Bas Cramer.*

Wie weet er meer namen? Graag uw reactie aan de redactie.

Inzending N. Cramer

RUMOER IN NOORDWIJK

Ruim dertig jaar geleden, om precies te zijn op 7 mei 1968, ontplofte in Noordwijk een mediabom. Een maand eerder was direct na de jaarvergadering van het Genootschap Oud-Noordwijk een actiescomité opgericht door Karel Kok, Jan Hoek en C. van der Niet met de naam Noordwijk voor de Noordwijkers. Het richtte zich tegen de volgens de actievoerders toenemende onleefbaarheid van Noordwijk. Een van de oogmerken was, dat er nu eindelijk eens een bestemmingsplan zou komen, waarin het oude karakter van het zeedorp veilig werd gesteld met een rustig woon- en winkelcentrum, zo mogelijk met een algeheel verbod voor personenauto's.

Op dringende vragen van het comité Noordwijk voor de Noordwijkers kwam aanvankelijk geen reactie van de autoriteiten. Tot het na rijp beraad als laatste mogelijkheid om de gemeente Noordwijk wakker te schudden een journalist in de arm nam: Bert van Duijn, toen redacteur van de Nieuwe Leidsche Courant, tevens verbonden aan de Volkskrant, en bovendien een van de oprichters van het Genootschap. Zijn artikel 'Noordwijkers in opstand tegen onleefbaarheid' had de uitwerking van een bom. Het werd de lont in een kruitvat. Als een kettingreactie volgden alle Nederlandse media tot de televisie toe. De grote Duitse kranten concludeerden vervolgens, dat Duitsers niet langer welkom waren in Noordwijk. Dat was nergens op gebaseerd, maar het veroorzaakte onder Noordwijkse bestuurders wel een paniecreactie. De boosdoener was De Telegraaf, die de werkelijke bedoelingen van het comité had verdraaid en suggereerde, dat het opriep tot het weren van badgasten. De Telegraaf schreef onder andere: 'In de badplaats Noordwijk is een comité tot wering van badgasten opgericht. Dit comité heeft zich in een oproep tot de bevolking gewend, omdat het meent dat Noordwijk bezig is zijn eigen graf te graven door meer toeristen en badgas-

ten aan te trekken dan het kan verwerken. Initiatiefnemer is de lyceumleraar K.A. Kok, Hoogwakersbosstraat 53, telefoon 3268.'

EEN HETZE

Hiermee was een hetze ontketend. De moedwilligheid ervan bleek uit de vermelding van het telefoonnummer van Karel Kok. Dat had tot gevolg, dat hij dag en nacht werd opgebeld door mensen overal vandaan. Het groeide uit tot een menigte veelal anonieme telefoontjes met scheldkanonnades en bedreigingen. Karel Kok kon er niet meer tegenop en moest in een ziekenhuis worden opgenomen. In een speciaal over de actie van het comité belegde gemeenteraadsvergadering stelde het raadslid Wim Schelvis voor de heer Kok namens de raad een attentie te sturen en daaraan de wens tot een spoedig en algeheel herstel te koppelen.

In de verhitte discussie die volgde, waren symptomen van massa-hysterie te bespeuren. Ook burgemeester Bonnike moest toegeven aanvankelijk te fel te hebben gereageerd. De goede bedoelingen van het comité waren immers buiten kijf. Het gaf stem aan onrust onder een deel van de bevolking over de verloedering van Noordwijk. Anderen daar-

entegen voelden zich door het protest bedreigd in hun inkomstenbron. De stuurlaasheid van de ontwikkelingen in Noordwijk was de grootste grief. Gevoegd bij een gebrek aan communicatie tussen inwoners en bestuur dreigde de zaak uit de hand te lopen.

KANSELBOODSCHAP

Een jaar tevoren was al veel commotie ontstaan over een boodschap van de gezamenlijke Noordwijkse kerken, waarin sprake was van psychische, fysieke en morele schade als gevolg van een over zijn toeren gedraaide huizenverhuur. In een nadere toelichting zei de toenmalige Noordwijkse predikant ds. A.L. Lapré, dat de kerken niets tegen toeristen hebben, maar waarschuwen tegen het ongezonde verschijnsel, dat ouders met hun kinderen in garages en kippenhokken trekken om hun woning te kunnen verhuren: 'Dat gaat ten koste van het

gezin. Want wat komt er van de opvoeding terecht, wanneer kinderen maar de straat worden opgestuurd, omdat er thuis geen plaats meer is? We verzetten ons tegen een materialistische geest, waarvan het gezin en vooral de kinderen de dupe worden.' Op scholen werd geklaagd over concentratiestoornissen bij leerlingen en huisartsen constateerden stressverschijnselen. Kort na het uitgaan van deze kerkelijke boodschap werd in een overvol kerkelijk centrum De Rank een teach-in gehouden, zoals discussiebijeenkomsten in de jaren zestig werden genoemd, die vol opwindend verliep. Ook toen al laaiden de emoties hoog op.

Het actiecomité Noordwijk voor de Noordwijkers (afgekort ANVN) knoopte hierbij aan. Zijn ideeën gingen hoe langer hoe meer een eigen leven leiden. In de pers werd bijvoorbeeld gesuggereerd, dat door Noordwijk een verderfelijke wind

Noordwijk nog met de oude Boulevard, maar al met een drukte van jewelste aan auto's, die de comitéleden een doorn in het oog was.

waalde. Velen zouden van mening zijn, dat geld het een en het al is, waarvoor alles moet wijken: 'Men slaat elkaar bij wijze van spreken dood voor een slaper meer of minder. Nergens anders heeft men oog of tijd voor, het is een dolle onleefbare boel.'

Een schrikbeeld van het comité was, dat Noordwijk binnen afzienbare tijd een afschuwelijk vermaakcentrum zou worden met roulette inclus, waar halve gangsters en andere onguere patsters de toon aangeven. Patatkramen, café's en dancings gaan de plaats innemen van de schilderachtige dorpskern: 's Zomers is het al onmogelijk op de voetpaden te lopen. Kriskras parkeert men de auto's, vaak ook op de troittoirs met levensgevaarlijke gevolgen voor de kinderen. We willen geen museum van Noordwijk maken, maar redden wat er te redden valt. Het argument, dat jonge mensen of bejaarden niet meer in 'krotten' (waar-

mee onder andere de vissershuisjes in het Stille Zuie werden bedoeld, die het gemeentebestuur wilde afbreken) willen wonen, vervalt zodra deze huisjes zijn gerestaureerd. Noordwijk ontleent zijn aantrekkingskracht voor toeristen niet het minst aan zijn prachtige zuidoorden en zijn schilderachtige dorpskernen.

HEFTIGE PENNENSTRIJD

De Zeekant stond week in week uit stijf van de artikelen en reacties van lezers. Er werd een levendige pennenstrijd gevoerd, vooral nadat een der ingezonden stukkerschijvers, de heer D. van der Niet, een persoonlijke aanval op Karel Kok had gedaan. 'Ban de heer Kok uit Noordwijk', stond erboven. Tal van Noordwijkers namen het voor Kok op, sommigen in dichtvorm. De heer Leen van der Deyl vond, dat de grens van het betamelijke was overschreden: 'Ik kan het billijken, dat u het niet eens bent met de heer Kok

Noordwijk aan Zee als het schilderachtige zeedorpje, waarvan Karel Kok en de zijnen droomden.

en zijn comitéleden, maar de manier waarop u dat uit, is niet van grofheid ontbloot. Uw schrijven betreft alleen het belang van de neringdoenden, zoals u zichzelf noemt, maar er zijn ook andere groepen in onze gemeente, die van hun huis geen bedrijf willen maken, maar een leefbare plek voor man, vrouw en kinderen. Vele van deze mensen zijn reeds met stille trom vertrokken uit de dorpskern zonder uitgeleide te zijn gedaan door de Echo der Duinen. Deze groep is overspoeld door een koopmansmentaliteit, waarvan uw ingezonden stuk een visitekaartje zou kunnen zijn. Ik begrijp, dat u tegen het actiecomité bent, want business is business, maar voorlopig houd ik het op de heer Kok, die ook al zou u het graag willen, echt niet uit Noordwijk verbannen wordt.'

De heer J.G. van Hameren vond, dat de heer Van der Niet in plaats van de actie van de heer Kok had moeten schrikken van het feit, dat er veel Noordwijkers zijn, die niet profiteren van de badgasten-industrie, maar wel de lasten ervan mogen helpen dragen. Hij denkt aan de bewoners van de Olie Burght, het Stille Zuie, de Heilige Geestweg, De Schans, enzovoort. 'Ik zeg maar zo: zaken zijn zaken, maar bekostig ze dan ook zelf.' Opmerkelijk was, dat het comité steun kreeg van de Noordwijkse Horecaf en van de directeurs van de grootste drie hotels in Noordwijk: Huis ter Duin, het Rembrandt-hotel en Palace. Zij schrijven 'volledig met de heer Kok te kunnen meevoelen, wanneer hij kritiek uitoefent op:

1. het bestaan van bepaalde dansgelegenheden, zoals beatkelders, in het centrum of aan de boulevard van onze gemeente; 2. het toestaan van teveel snackbars en patatfriteskramen, die het karakter van onze badplaats aantasten en de gevestigde ondernemingen bena-

delen; 3. de overvolle stranden, die onvoldoende worden gereinigd; 4. het aanbieden van kamers tegen te hoge prijzen, soms ten koste van het gezinsleven; 5. het verstoren van de rust in de gemeente en het wanordelijke gedrag van een bepaald soort jeugd." De hotelhouders bevelen een aantal wat zij noemen positieve maatregelen aan, zoals het heffen van entreegeld op een gedeelte van het strand. Uit de opbrengst zou modern strandmateriaal kunnen worden aangeschaft en tevens zouden de stranden beter kunnen worden schoongehouden.

EEN VERLOREN SLAG ?

Het slagveld overziende, kan worden geconcludeerd, dat het comité er goed in was geslaagd stem te geven aan sluimerend onbehagen onder veel Noordwijkers, die meenden, dat hun ooit zo pittoreske dorp afgleed in Torremolinos-achtige richting. Het pleitte voor restauratie en renovatie in plaats van domme sloop. In de kreet Noordwijk voor de Noordwijkers lijkt iets van vreemdelingenhaat te schuilen, maar zo was het niet bedoeld. Het ging erom, dat mensen die van geslacht op geslacht met de zee waren verbonden en aan de zee hadden gewoond, het gevoel kregen, dat hun een plaats in het zeedorp werd ontzegd en naar verblijf meer landinwaarts werden gedreven. Bepaalde ontwikkelingen waren niet tegen te houden, maar het moest toch mogelijk zijn, dat Noordwijk zich onderscheidde van andere toeristenoorden door een eigen karakter. In een baaierd van massatoerisme zou het juist daardoor een grote aantrekkingskracht uitoefenen op mensen die zeker in hun vakantie wel eens iets anders willen dan grootschaligheid en eenvormigheid. Die slag is goeddeels verloren, ook doordat het actiecomité geen politieke verta-

ling aan zijn streven kon of wilde geven. Opvallend is de rol van de plaatselijke kerken geweest. Hoewel politiek onmachtig heeft de Noordwijkse Raad van Kerken in de jaren tachtig nog een derde voorzet gegeven voor verzet tegen verloedering van het dorp, nu met het oog op de overlast van het uitgaansleven. Dat verzet heeft in zoverre succes gehad, dat de uitgaansgelegenheden

geconcentreerd werden buiten de directe woonwijken.

Al met al is het aanzien van Noordwijk aan Zee sinds het actiecomité de gemeederen verhitte, er niet echt beter op geworden. Een troost is, dat met de rug naar Noordwijk toe het uitzicht op de zee adembenemend blijft. Wanneer althans de plannen voor een luchthaven op zee wel verijld kunnen worden.

Aan Noordwijk
 Als voorjaarswinden blazen
 Bloeien uw tuinen,
 Als najaarsstormen razen
 Schutten uw duinen,
 Als zomerstof doet smachten
 Koelen uw Stranden,
 Hoopvol, als 't wintert, wachten
 Gedekte landen.
 Zoo zijn al uw seizoenen
 Begeerenswaardig,-
 Waren maar tot verzoenen
 Uw menschen vaardig.

ALBERT VERWEIJ 1865-1937

NOORDWIJK VOOR DE NOORDWIJKERS

De actie Noordwijk voor de Noordwijkers (zie in deze Blauwdotter ook Rumoer in Noordwijk) haalde nagenoeg alle kranten. De heftigheid van de reacties laaide er verder door op. Ook het toenmalige weekblad De Spiegel wijdde er in zijn nummer van 14 juni 1968 een reportage aan, die later integraal door De Zeekant werd overgenomen. Hier in ietwat bekorte vorm het door Harry Peet geschreven verhaal.

Het rommelt in Noordwijk aan Zee. De eerste tekenen van de naderende onweersbui die boven de badplaats zou losbarsten, konden al in april worden opgemerkt, toen na een vergadering van het "Genootschap Oud-Noordwijk" een aantal Noordwijkers rond de tafel bleef zitten, er met de vuist op sloeg en ter plaatse nog overging tot de vorming van het "Actiecomité Noordwijk voor de Noordwijkers" (ANVN).

Het genootschap (vijf jaar oud, 400 leden) stelt zich ten doel de oude kustcultuur te handhaven, het comité wil echter meer, véél meer.

Of beter: het wil een heleboel niet en stelt zich op tegen een ontwikkeling die niet meer gestuit lijkt te kunnen worden.

Het is tegen "de steeds driester worden-de aanvallen die grote concerns en mensen met geld op ons dorp doen", zo meldt "De Zeekant", die het allemaal uit de eerste hand vernomen heeft:

- tegen de verderfelijke materialistische geest die door Noordwijk waart;
- tegen een mentaliteit die velen doet denken dat geld het een en het al is;
- tegen een mentaliteit waardoor men elkaar bij wijze van spreken doodslaait om een slaper meer of minder;
- tegen een nabije toekomst waarin Noordwijk een afschuwelijk vermaakcentrum wordt (roulottes inclusief) en halve gangsters en ander onguere patsers de toon aangeven;
- tegen de patatkramen, café's en dans-tenten die de plaats gaan innemen van

de pittoreske, oude dorpskern;

-tegen de ontsierende flatgebouwen die veel te duur zijn voor de jonge, woningzoekende Noordwijker en die alleen de speculatiezucht moeten dienen;

tegen de plannen voor grote hotels in de zuidduinen en de plannen die de EMS heeft met Huis ter Duin, omdat deze projecten opnieuw ten koste gaan van het natuurschoon en bovendien de zomerdrukke vergroten in een dorp dat toch al kampt met onoplosbare parkeerproblemen voor auto's en bussen;

-tegen de nietsontziende badgasten-industrie die de bewoners van het oude Noordwijk verdrijft;

-tegen de plannen van het gemeentebestuur om van Noordwijk een internationaal toeristenoord te maken;

-tegen de geweldige herrie en drukte en het volkomen gebrek aan rust;

-tegen het voor de vuist weg leven met in het achterhoofd de gedachte "na ons de zondvloed.....".

FELLE REACTIES

Letterlijk stelt een driemanschap uit het comité (bestaande uit de heren K. Kok, J. Hoek en C. van der Niet) in een soort manifest aan de plaatselijke bevolking.

"Het ANVN wil ombuiging van het gemeentelijk beleid, met alle toegestane democratische middelen, om Noordwijk aan Zee te behouden voor zijn bewoners en 't niet uit te leveren aan meest-biedenden die er een onleefbaar ver-

maakscentrum van zouden willen maken. Het ANVN blijft voorlopig een strijdcomité dat zich met alle toegestane middelen zal keren tegen de vervreemding en esthetische ontluistering van het zeedorp.....Ook de bewoners willen we bewerken. Het moet iedereen die, in welke vorm ook, meedoet aan de badgastenindustrie duidelijk zijn dat er een grens is aan de opnamecapaciteit van ons dorp. Het ANVN wil alleen maar waarschuwen: badgasten willen parkeerruimte, eetgelegenheden en vermaak. Dit kost ons woonhuizen.....Het ongelimiteerd aanvoeren van (Duitse) badgasten, zoals tijdens de paasdagen is gebeurd, leidt tot chaos en de vernietiging van Noordwijks goede naam als bonafide badplaats..."

Wie dergelijke gedachten lanceert in 'n badplaats waarvan de welvaart in de eerste, de tweede en vele volgende plaatsen wordt bepaald door de badgast

en niemand anders dan de badgast, kan waarachtig wel op enige, zeg maar felle, reactie rekenen van mensen die kopschuw worden als ze bedenken dat de portemonnee wel eens in het gedrang zou kunnen komen. De onweersbui ontlaadde zich dan ook met kracht en werd gevolgd door de storm die nog altijd niet is uitgewoed. Vooral de heer Kok, die kennelijk de kwade genius wordt geacht van de "revolutionaire plannen", kreeg het zwaar te verduren onder de aanvallen van z'n tegenstanders, burgemeester J.M. Bonnike voorop. Diens eerste reactie was: "De heer Kok praat over dingen waar hij geen verstand van heeft. Hij vecht tegen de modernisering van onze badplaats, en dat is Donquichotterie..."

VVV-directeur R.A. Dekker: "Honderd jaar geleden was het hier één arme boel. Allemaal vissers. En als vader niet thuis kwam van de zee moesten de buikriemen

De kop van de Hoofdstraat begin jaren zestig. Zo hadden de actievoerders van het comité Noordwijk voor de Noordwijkers het graag willen houden.

worden aangesnoerd. De ontwikkeling van Noordwijk tot badplaats betekende een zegen..... Nu is de kustrecreatie helemaal in. Men kómt. En dat kun je niet ongedaan maken. Je kunt niet zeggen blijf maar weg, geen bordjes "verboden toegang" of "vol" neerzetten. Dat is ir-reëel en a-sociaal. Wat we wel kunnen is regelend optreden. Groot probleem is ook dat er niet voldoende geld is voor een volledige sanering van de oude kern en dat bij afbraak van de woningen, die nu eenmaal niet meer aan de eisen van deze tijd voldoen, de vrijgekomen terreinen goed gebruikt zouden kunnen worden voor de toeristenindustrie. Er is onder andere behoefte aan grote parkeerterreinen of parkeergarages om accommodatie te bieden aan de geweldige toeristenstroom. Daarnaast moet het toch ook mogelijk zijn een gedeelte van het oude, schilderachtige te behouden, te conserveren voor de toe-

komst. Maar alles behouden ? Dat kan niet. Daar ontbreekt te enen male het geld voor....."

WEG MET KOK

Hoofdinspecteur Verhoef van de plaatselijke politie: "Met de onrust valt het in Noordwijk aan Zee hard mee. Het moet niet worden voorgesteld, dat het hier een troep is. Dat is het bestlist niet. Er zijn geen excessen. En wij waken er ook voor, dat het zover niet komt. Overal is wel eens wat, maar vergeleken bij andere plaatsen is het hier nog weldadig rustig". Een zekere D. van der Niet (naamgenoot van één der comité-leden) schrijft onder een dikke kop in het plaatselijke nieuws- en advertentieblad: "Ban de heer Kok uit Noordwijk.....! Echt mijnheer Kok, volg een welgemeende raad. Vertrek uit het onrustig wordende Noordwijk. Straks komt U nog slaap tekort. kunt U geen tijd meer vinden voor het Museumstuk

Noordwijk in zijn oude doen, gezien vanaf de watertoren. Overzichtelijk, geen echte hoogbouw en vooral rustig.

Noordwijk. Dat zou een grote ramp zijn". Noordwijker N. J. Vink is zelfs bereid met andere inwoners "de benodigde kosten op uw giro te storten, voor de graven die gegraven moeten worden ten koste van uw actiecomité".

Opmerkelijk in het hele geschil is ook dat (zoals hoe langer hoe meer te doen gebruikelijk schijnt) de journalisten die de zaak in de openbaarheid brachten als de grote boosdoeners te boek komen te staan. Binnen een week na het losbarsten van de storm geeft het comité als zijn mening te kennen dat er "een kettingreactie van misverstanden, onjuiste interpretaties en moedwillige verdraaiingen van de bedoelingen volgde" en dat er nooit over gangsters en dergelijke gesproken was. Vreemd is dat wel. Want wie de lijst van "tegens" leest moet erkennen dat er weinig of niets bij staat waarmee een weldenkend mens (ook in Noordwijk aan Zee) het niet eens kan zijn. Elke vermaaksindustrie, waar ter wereld ook, van Las Vegas tot de Zeedijk in Amsterdam, brengt als nevenverschijnsel de hele of halve gangsters en patsers, de zware en de harde jongens en dergelijke randfiguren voort waarvoor het Actiecomité Noordwijk voor de Noordwijkers als de dood blijkt te zijn.

BIJVAL

Het merkwaardigst van alles is misschien nog wel dat de ideeën van het comité meer onder de bevolking leven dan het comité zelf wel beseft en dat ook erkende tegenstanders toegeven dat er veel waars in de plannen zit. Mensen die het helemaal, maar dan ook helemaal van de badgasten moeten hebben zijn al evenmin gediend van een chaotisch massatoerisme. De heren J. van Wijk en Th. Admiraal, respectievelijk voorzitter en secretaris van de plaatselijke Horecaf, zijn eensgezind in hun mening als ze

me zeggen: "Er zijn veel raakpunten in de plannen van het ANVN en onze opvattingen. Die mensen bedoelen het zeker goed en wij geloven dan ook stellig dat een en ander een beetje ongelukkig overgekomen is. We beogen allemaal het welzijn van onze badplaats, en zeker niet alleen in materiële zin. Met behoud van het goede van vroeger, het mooie dat hier zeker te vinden is, dienen we te ijveren voor een nieuwe toekomst, waarin Noordwijk zowel voor de eigen inwoners als voor de badgasten aantrekkelijk en leefbaar blijft. Het mag zeker niet zo worden dat ons dorp zijn karakter van familiebadplaats verliest. Dat wil niemand hier. En als we het dan allemaal eens zijn over dit principe kunnen we praten over de problemen die door de geweldige opkomst van 't toerisme geschapen worden. De Noordwijkers moeten eigenlijk eens om de tafel gaan zitten om alle problemen met elkaar te bespreken en een ontwikkelingsplan op te stellen voor de toekomst van Noordwijk aan Zee". Ook voor de hotellerie van Noordwijk aan Zee blijkt de oplossing van vele problemen trouwens goeddeels afhankelijk te zijn van de financiën.

"Er zullen faciliteiten verleend moeten worden om de hotellerie in staat te stellen het sterk opkomende sociaal toerisme op de juiste wijze op te vangen".

Directeur Dekker van de VVV: "Dat geld voor de nodige voorzieningen moet van het Rijk komen. Maar het Rijk geeft geen geld".

Aan het strand zegt badman G. van Rooijen: "Toerisme is voor heel Noordwijk van belang. Ook voor de mensen die denken dat ze niet aan het toerisme verdienen, zoals schilders, metselaars, timmerlieden en de elektriciëns, die buiten het seizoen de onderhoudswerkzaamheden kunnen verrichten... Wat de herrie en de drukte betreft: het is hier beslist

geen troep. In Noordwijk aan Zee is het rustiger dan waar ook langs de kust. En zo moet het blijven". Maar in die laatste zin klinkt dan toch tevens de gedachte door dat een andere ontwikkeling (het massatoerisme met zijn excessen) minder gewenst is.

Zakenman J. van den Berg (zes zakenpanden, waaronder snackbars): "De politie waakt tegen excessen, en zo willen we het houden ook..."

VVV-directeur Dekker : "Natuurlijk leeft hier de vrees voor excessen. Maar daar wordt tegen gewaakt en ik moet zeggen dat we heel gelukkig zijn met onze politie die de juiste manier van optreden gevonden heeft. Ik ben ervan overtuigd

dat het zo zal blijven in de toekomst."

De problemen zoals die in Noordwijk aan Zee plotseling en hartstochtelijk aan de oppervlakte kwamen, blijven overigens niet tot deze badplaats beperkt. Het is een landelijk probleem, dat voortspuit uit de vrees voor een toekomst die alle recreatiegebieden in Nederland -en daaronder vooral de badplaatsen- in sneltreinvaart tegemoetgaan: de vloedgolf van een grauwe massa waarvoor zee en zon, duinen en bossen pas in combinatie met patat, transistor en dancing de hoogste toppen van vermaak en ontspanning betekenen. Een massa die zich concentreert op de te weinig recreatiegebieden, de te weinig badplaatsen.

Ome Jaap met opoe Van Rhijn plus koe, omstreeks 1929

Het gezin van Reinier Bierman en Alida van Leeuwen, in het jaar 1888. Boven van links naar rechts: Jaan, Alie, Jans, ?, ?. Tweede rij van links naar rechts: Wilhelmina, Opa, Opoe, Jan, ?. Onderste rij van links naar rechts: Cris, Nelli.

Ome Arie met Opa en koe in 1912.

Familie Van Rhijn-Bierman 1900. Boven van links naar rechts: Wim, Jaan, Da, Aal, Nellie, Crissie. Onder van links naar rechts: Pietje, Cris, Opa, Opoe, Jan, Jans.

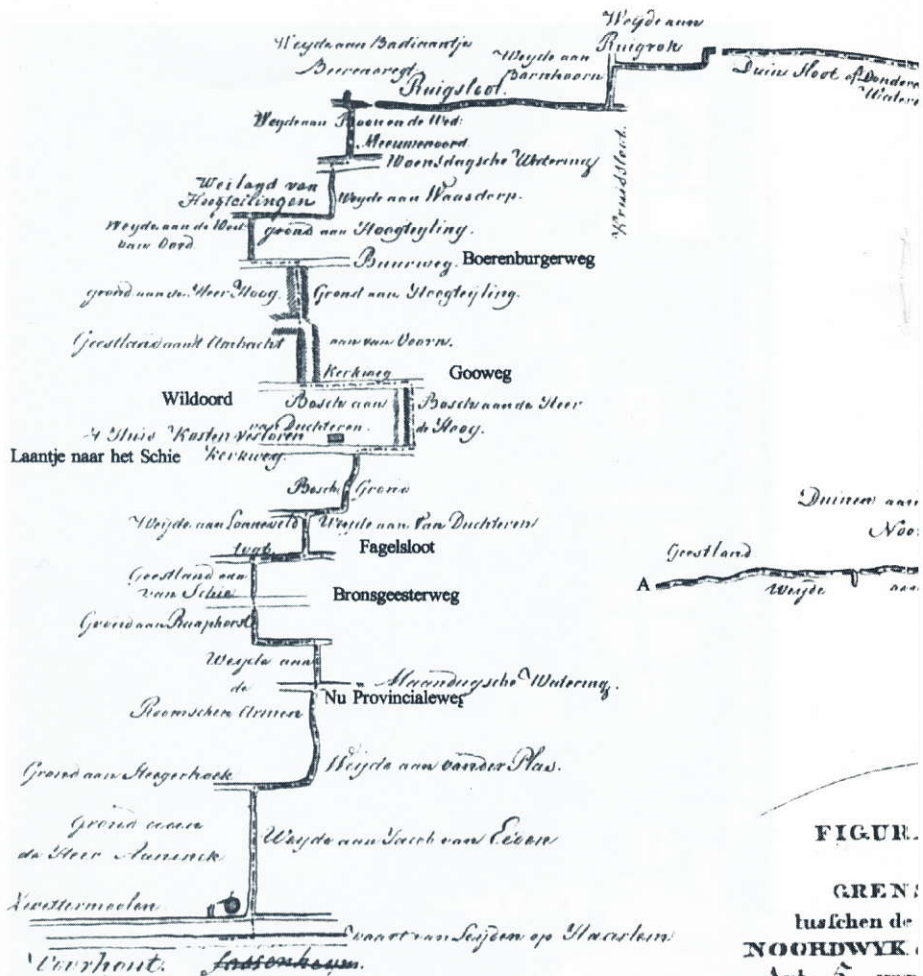

FIGURE
GREN
tuschen de
NOORDWYK
Art: 5 van

Deze figuratieve schets van de grensscheiding tussen de gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout behoort bij het op 8 juli 1818 gemaakte "Proces Verbaal van Grensbepaling der Gemeente van Noordwijk" en is te vinden in het G. A. Nw., Inv. Nr. 1801. Van de grens tussen Noordwijk en de andere aanpalende gemeentes zijn onder Art. 1 t/m 4 eveneens dergelijke kaarten aanwezig.

GRENSVERKENNENDE GESPREKKEN

Het initiatief van de minister van Binnenlandse Zaken om rondetafel-gesprekken te gaan houden over een mogelijke gemeentelijke herindeling van de Duin- en Bollenstreek is, voorzichtig gezegd, niet in goede aarde gevallen. Niet alleen de provincie heeft zich geërgerd aan het onverwachte optreden van de minister, ook de desbetreffende gemeenten staan niet direct te juichen om aan de thans bestaande indeling te gaan sleutelen. De vorming van zogenaamde "krachtige gemeenten" is trouwens een typisch geval van oude wijn in nieuwe zakken, want al eerder werden pogingen ondernomen om door samenvoeging en opdeling het aantal bestaande gemeenten drastisch te verminderen.

Op 28 februari 1828 komen in het raadhuis te Noordwijk onder leiding van burgemeester J.J. Schäffer de leden van de gemeenteraad en een gelijk aantal van de "hoogst belaste ingezetenen" bijeen.¹ Op de agenda staat slechts één punt en wel een schrijven van Gedeputeerde Staten van Zuid Holland met daarin vervat een verzoek van koning Willem I aan het plaatselijk bestuur zich ernstig te beraden over de mogelijkheid tot samenvoeging van hun eigen gemeente met één of meer andere gemeenten. Dit met het oogmerk om tot een vermindering van administratieve kosten te komen. Daartoe worden de volgende 3 punten in overweging gegeven:

A Of en hoeverre het mogelijk wordt geacht om met een of meer gemeenten samen te gaan, dan wel het herstellen van een vroeger bestaand hebbende vereniging.

B Of de beoogde vereniging als zodanig wenselijk is en op welke wijze dit zou kunnen worden bewerkstelligd.

C Indien er bezwaren tegen samenvoeging mochten bestaan (de schikkingen met de Ambachtsheeren vooreerst buiten beschouwing latende), of deze bezwaren dan werkelijk van onoverkomelijke aard zijn.

Onder punt A wordt door de burgemeester opgemerkt dat Noordwijk, voorzover bekend, steeds als zelfstandige gemeente heeft bestaan. Ook behoort Noordwijk niet tot de categorie welke door een geringe bevolking of oppervlakte tot zijn voordeel met een andere gemeente zou willen samengaan, aangezien het ruim 2700 zielen telt, waaruit volgt dat een vereniging met welke gemeente dan ook voor Noordwijk noch voor de kleinere gemeente ten voordeel zou strekken. Wat de aangrenzende gemeenten betreft wordt opgemerkt, dat Katwijk door zijn uitgestrektheid en aantal bewoners niet voor vereniging met Noordwijk in aanmerking komt. Rijnsburg grenst slechts met een klein gedeelte aan deze gemeente en valt dus eveneens af. Voorhout, dat vroeger verenigd was met Sassenheim, wordt door een natuurlijke grensscheiding (de Trekvaart) van Noordwijk gescheiden en komt om die reden ook niet in aanmerking. Tenslotte Noordwijkerhout, de enige gemeente die met gegronde redenen tot eventueel samengaan geschikt zou zijn. Ten eerste werken Noordwijk en Noordwijkerhout reeds samen bij het innen van de rijksbelastingen, doordat zij gezamenlijk één ontvanger hebben. Ten tweede is het bestuur der wegen en watering

Boerderij Puik en duin in het Langeveld, waarachter de grens getrokken moest worden.

gecombineerd; beide gemeenten hebben een eigen ambachtsbewaarder die samen één jaarlijkse verantwoording afleggen. Er is ook slechts één college van kroos-heemraden, die voor beide gemeenten de kosten van wegen en wateringen voor de ingelanden vaststelt.² Ten derde heeft Noordwijk de jurisdictie over het Langeveld, een gebied dat de gemeente Noordwijkerhout vrijwel geheel omvat. En ten vierde de gesteldheid van Noordwijkerhout zelf, waarin niemand gevonden schijnt te kunnen worden die bekwaam is de post van burgemeester waar te nemen. De huidige burgemeester (Jan Gerard Cramerus, voormalig schout te Noordwijk) is te Lisse woonachtig, waardoor het ongerief der ingezetenen bij een eventuele vereniging niet noemenswaardig zou toenemen. Op grond van deze vier redenen is de vergadering eenstemmig

van oordeel, dat er gegronde argumenten aangevoerd kunnen worden om een eventuele vereniging met Noordwijkerhout niet af te wijzen. Alsnog komt de vergadering tot de slotsom dat er geen dwingende redenen bestaan om naar een mogelijke vereniging te verlangen. Alleen als Noordwijkerhout deze vereniging zelf zou wensen, zal Noordwijk daartegen geen bezwaar maken. Vermoed wordt echter dat de ingezetenen van Noordwijkerhout hoge prijs stellen op hun zelfstandigheid en er dus niets voor zullen voelen op te gaan in een andere gemeente. Ter vermindering van botsingen en onaangenaamheden verdient het wellicht de voorkeur niet tot een vereniging te komen, daar het eventueel te behalen voordeel uit dit samengaan niet van dermate groot belang is om de wens tot blijvende zelfstandigheid van Noordwijkerhout daaraan op te offeren. Wat

punt B aangaat is men eenstemmig van oordeel dat vooralsnog geen termen aanwezig zijn om de daarin gevraagde opgave te doen, terwijl de vraag in punt C vervat voorzover het Noordwijk betreft, reeds genoegzaam is beantwoord.

ZELFSTANDIG BLIJVEN

Diezelfde dag kwamen te Noordwijkerhout burgemeester J.G. Cramerus, de gemeenteraad en 6 tot de plaatselijke omslag meest contribuerende ingezetenen bijeen om te beraadslagen over het desbetreffende verzoek van koning Willem I.³ Wat punt A aangaat wordt als eerste gesteld dat het niet wenselijk is om met welke gemeente dan ook samen te gaan. Noordwijkerhout is een landelijke gemeente met 112 woningen die, op 26 na, allemaal vrijstaand zijn en verspreid liggen over een gebied dat 3 uur gaans is in de lengte en hier en daar 1 uur in de breedte. Dat er alleen zandwegen zijn waarvan het onderhoud ten laste komt van het ambacht en er geen andere gebouwen zijn te onderhouden dan de school, de toren en de kerkhofmuur en dat het dorp, in tegenstelling met omringende gemeenten, een sluitende begroting heeft. Voor het belang der ingezetenen is het daarom beter om zelfstandig te blijven. Over een vroeger bestaand hebbende vereniging wordt gemeld, dat ten tijde van de Franse overheersing aan Noordwijkerhout de gemeente van de vrije en lage Boekhorst werd toegevoegd, welke vereniging tot 1817 is blijven bestaan. Laatstgenoemde gemeente bestaat uit nog geen 50 zielen en is 4 uur gaans van Noordwijkerhout gelegen. Deze samenvoeging is indertijd ongetwijfeld veroorzaakt door naamsverwarring van de vrije en lage Boekhorst met die van de vrije en hoge Boekhorst, vanouds een riddermatig huis met heerlijke rechten gelegen in deze

gemeente. Hiervan bestaat thans alleen nog een bouwvallige poort en een arbeiderswoning. Punt B is als zijnde ongewenst reeds beantwoord en wat punt C betreft wordt de samenvoeging met een andere gemeente in zoverre van onoverkomelijke aard geacht als op grond van de mindere behoefte die deze gemeente heeft, een koppeling slechts aanleiding zou geven tot hogere lasten voor de Noordwijkerhoutse ingezetenen.

Eensgezindheid en begrip voor elkanders bezwaren, al laat Noordwijk voorzichtig blijken toch wel iets te zien in de mogelijkheid om de gemeente Noordwijkerhout in te lijven. Maar deze eerste poging tot samenvoeging blijft zonder gevolg en we moeten tot 1920 wachten eer aan dit streven een vervolg wordt gegeven..

DONDRSLAG

In februari van dat jaar doen Gedeputeerde Staten een nieuwe poging om tot vereniging van gemeenten te komen om redenen dat de tegenwoordige gemeentelijke indeling niet overal aan haar doel beantwoordt. Voor een goede uitvoering is, ook in een kleine gemeente, speciaal opgeleid en behoorlijk bezoldigd personeel vereist. Het lijkt G.S. daarom verstandig om door samensmelting van kleine gemeenten een geringer aantal krachtige gemeenten te scheppen. Noordwijk heeft geen haast met het beantwoorden van dit verzoek, maar als een donderslag bij heldere hemel blijkt Noordwijkerhout in een brief aan Gedeputeerde Staten van 20 augustus, een voor Noordwijk zeer onwelgevallig verzoek te hebben gedaan tot grenswijziging tussen de beide gemeenten te komen en wel in de buurtschap Langeveld. Als argumenten worden aangevoerd dat de inwoners van deze buurtschap in Noordwijkerhout ter kerke gaan en hun kinderen tevens de scholen aldaar bezoe-

Puik en duin in het Langeveld, een mooi doorkijkje naar de boerderij.

ken. De wegen van Noordwijkerhout worden regelmatig door de Langevelders gebruikt en een groot gedeelte van hen moet zelfs het raadhuis van Noordwijkerhout passeren om naar het gemeentehuis van Noordwijk te gaan. Het lijkt B & W van Noordwijkerhout dan ook niet onverstandig om de nieuw in te stellen grens te trekken ten noorden van de boerderij "Puik en Duin" van de heer A. Dobbe in een rechte lijn tussen de zee en de grens der gemeente Noordwijkerhout. Het gedeelte dat boven deze lijn ligt, aan de ene zijde grenzend aan de gemeente Noordwijkerhout en aan de andere zijde de Noordzee en dat zich uitstrekt tot de grens der gemeente Zandvoort, aan Noordwijkerhout toe te wijzen. Zij veronderstellen dat de gemeente Noordwijk de billijkheid van hun verzoek zal inzien en zich niet tegen hun wens zal verzetten. Het enige bezwaar van de kant van

Noordwijk zou gelegen kunnen zijn in zijn waterleidingwerken die dan gedeeltelijk in Noordwijkerhout zouden komen te liggen.

NOORDWIJKS BELANG

In een gevraagd advies aan de gemeente Noordwijk betreffende de voorgestelde grenswijziging door Noordwijkerhout blijken er echter vele bezwaren te bestaan. In een schrijven van het college van B. & W. aan de Noordwijkse gemeenteraad d.d. 29 september 1920⁴ staat te lezen dat de gemeente Noordwijkerhout het blijkbaar nodig heeft geoordeeld om zonder enig overleg met het college van Noordwijk, een verzoek tot grenswijziging aan Gedeputeerde Staten toe te sturen. Het college merkt op dat de gemeente Noordwijkerhout een oppervlakte van 2319 hectare beslaat met een bevolking van 4300 zielen. Noordwijk is 3558

hectare groot en telt een bevolking van 8000 mensen. Aan gebiedsuitbreiding heeft Noordwijkerhout dus waarlijk geen behoefte. Ook het argument dat door een groter aantal inwoners de kosten van bestuur en administratie zouden verminderen, berust op een misvatting. Bij een groter aantal inwoners neemt de administratie toe en dus ook het benodigde aantal ambtenaren. Dat een gedeelte van Langeveld evengoed tot het grondgebied van Noordwijkerhout zou kunnen behoren wordt door Noordwijk niet betwist. Hetzelfde zou echter gelden voor een deel van Noordwijkerhout, dat wellicht aan Lisse gekoppeld kan worden. Maar dit alleen kan toch geen reden zijn om tot een grenswijziging te komen. De bewering dat de inwoners van Langeveld onverschillig staan tegenover Noordwijk en in politiek opzicht liever bij Noordwijkerhout zouden behoren, is een slag in de lucht. Deze bewering zou pas waarde hebben indien dit door een volksstemming zou worden bevestigd, maar dat is tot op heden niet gebeurd en er is ook nooit iets van gebleken. De veronderstelling dat Noordwijk de billijkheid van het Noordwijkerhoutse voorstel wel zal inzien valt niet in goede aarde. Op ons rust slechts het Noordwijks belang en dat verzet zich ten enmale tegen de grenswijziging zoals door B. & W. van Noordwijkerhout gewenst wordt. Het beheer van het pas opgerichte waterleidingbedrijf moet in eigen hand blijven en niet afhankelijk worden van vergunningen van een ander

gemeentebestuur. Ook de kosten gemaakt voor het aanleggen van wegen en beplanten der duinen onder Staatsbosbeheer, zouden zeker niet gedaan zijn als verondersteld

had kunnen worden dat deze gebieden tot een andere gemeente zouden gaan behoren. En wat het vermeerderen van het aantal inwoners van Noordwijkerhout aangaat, is het onverklaarbaar om de gewenste grenslijn door te trekken tot de zee: immers tussen Langeveld en de zee woont geen sterveling. B. & W. geven de Noordwijkse raad dan ook in overweging om aan G.S. te berichten dat de voorgestelde grenswijziging niet tot stand moet komen. Het advies van B. & W. wordt vervolgens zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Het verzoek van Noordwijkerhout moet bij Gedeputeerde Staten in goede aarde zijn gevallen, want eind juni 1921 stellen zij voor om op 8 juli een commissie uit G.S. naar Noordwijkerhout te komen om na gezamenlijk overleg met de beide betrokken colleges in het raadhuis te Noordwijkerhout, samen naar het Langeveld te gaan om een indruk te krijgen van de ligging van deze buurtschap ten opzichte van de kom der beide gemeenten.⁵ Of de voorgestelde ontmoeting ook werkelijk heeft plaatsgevonden is niet achterhaald. Wel is zeker dat er toen geen grenswijziging heeft plaatsgevonden, wat we van de poging anno 1999 echter moeten afwachten.

Herman Schelvis.

1] G.A.Nw. Nr. 1428. *Notulen van de vergaderingen der gemeenteraad.*

2] In 1798/1799 en wederom van 1822 tot 1829 hebben de ingelanden van Noordwijkerhout pogingen gedaan om tot een scheiding der ambachten te komen. Dit is in beide gevallen niet gelukt, want de gezamenlijke ambachtsrekeningen lopen in ieder geval nog door tot 1870. Zie hiervoor G.A.Nw. Inv. Nrs. 99, 2385 en 2390.

3] G.A. Noordwijkerhout, *ingekomen stukken 1828.*

4] G.A.Nw. Nr. 1803. *Grensregelingen.*

5] Idem 4].

Zo was Noordwijk voordat er hotels en toeristen waren, Deze mensen zitten op de plaats waar nu Huis ter Duin staat.

KLEDERDRACHTGROEP

Meestal staan er zoveel mogelijk foto's op lokatie in de Blauwdotter, zonder storende achtergronden, in de stijl van 1900.

Dit keer is het juist de bedoeling dat er mensen anno 1999 bij staan. Op deze manier is het verschil in kleding heel duidelijk te zien.

De leden van de klederdrachtgroep GON hadden dan ook veel bekijks 26 juni tijdens de nautische markt in het gat van Palace, die ter ere van het 175-jarig bestaan van de KNRM werd gehouden. Ook op de Wilhelmina-boulevard en het strand pasten ze mooi bij de oude reddingsboot die door paarden te water werd gelaten.

Inge en Emmy waren voor het eerst in klederdracht. Ze lieten met veel verve de hoopel rondgaan en met de stelten

wisten ze ook goed raad.

Ook de moeder van Inge, Marrie, is enthousiast in het zwart/witte badpak gestapt.

Als we erg omhoog zitten, wil zij af en toe invallen.

De badman en badvrouw maken het geheel compleet. Wie zou het nu warmer gehad hebben op die dag?

De badgasten in korte broek en op blote voeten, of de leden van de klederdrachtgroep met lange broek, rokken en wollen kousen?

Een wereld van verschil tussen 1900 - 1999

Tekst: S.P. van Kekeran - Brouwer.

Foto: E. van Kekeran.

GEZOCHT

Korte en lange kanten kappen.

DE FAMILIE JAN VAN DER NIET (JAN DE ROGGE)

Het gezin Van der Niet, Piet Heinstraat 39, was een karakteristieke familie van landbouwmensen, die vroeg opstonden en vroeg naar bed gingen. De vader, in Noordwijk bekend onder de bijnaam Jan de Rogge, en zijn twee vrijgezellen zoons Gijs en Jan hadden land op verscheidene plaatsen in Noordwijk en op vaste tijdstippen zag je hen komen en gaan, vaak met landbouwattributen bij zich. De vader en Jan verplaatsten zich per fiets, Gijs ging steevast lopen.

Gijs op bezoek bij de familie Van den Hoonaard aan de Duinweg.

Inzending: Janna Glasbergen.

Stipt om twaalf uur was het tijd voor de middagmaaltijd, die thuis werd genuttigd en waarbij vader voorging in gebed, het gezicht verscholen achter zijn pet. Kwamen Gijs en Jan soms niet op tijd opdagen, dan wist hun zuster Alie hen wel te vinden: in café De halve vleet, halverwege tussen Noordwijk aan Zee en Noordwijk-Binnen, waar ze even hadden aangelegd en de tijd waren vergeten. Alie, ook ongetrouwd, deed voor een belangrijk deel de huishouding en zorgde tevens voor de kippen en varkens, die op hun ruime erf werden gehouden.

Het is de familie niet altijd voor de wind gegaan. Toen de eerste vrouw van Jan van der Niet senior op jonge leeftijd stierf, bleef hij achter met vier kleine kinderen, van wie de oudste nog maar zes jaar was. De twee jongens Gijs en Jan bleven bij hem thuis en moesten om te helpen de kost te verdienen al gauw aan het werk. Toen ze een jaar of twaalf waren, gingen ze ter visserij. De twee meisjes werden bij familieleden ondergebracht. Jan van der Niet is later nog twee keer hertrouwd. Dochter Leunie trouwde met J. van der Meer en dochter Nel met A. Glasbergen.

Jan van der Niet viert zijn negentigste verjaardag in De Wels. Links van hem Alie, rechts Leun.

Inzending: Janna Glasbergen.

Leunie bleef kinderloos, Nel kreeg een dochter. Ze zijn gestorven op respectievelijk 87- en 72-jarige leeftijd. Uit het derde huwelijk is Alie geboren.

Zoon Gijs, die faam genoot als harde en snelle werker met een enorm uithoudingsvermogen, is op 63-jarige leeftijd overleden. Zijn broer Jan werd 94 jaar en was tot op het laatst een graag geziene gast in café De Wels, waar hij een soort levende mascotte werd. Op zijn negentigste verjaardag is hij daar vorstelijk gehuldigd. Na het overlijden van Jan is Alie als laatste overgeblevene van het gezin Van der Niet naar Groot Hoogwaak gegaan. Daar heeft ze nog twee-en-een-half jaar met plezier gewoond. Ze overleed in september 1997 op 76-jarige leeftijd.

Gijs van der Niet met zijn zuster Nel in 1953.

Inzending: Janna Glasbergen.

UIT DE NOORDWIJKER VAN 1897

Noordwijk 6 februari 1897

De straatverlichting te Noordwijk-Binnen
In de dagen van het Flora-park werd telkens en met nogal wat ophef, geannonceerd: "het terrein wordt met het nieuwe Noordwijksche licht verlicht! "En 't was er dan soms werkelijk wel aardig". "t Nieuwe licht" voldeed ieder die het zag. Groot was dan ook de verwachting onder goede ingezetenen toen zij zagen dat er nieuwe buizen in de straten gelegd werden voor 't "nieuwe licht." Maar, M. de R., we zijn van een koude reis thuisgekomen. We hadden gehoopt, ons iederen avond in een zee van licht, zooals men 't pleegt te noemen, te kunnen baden, en zie, ook deze berg heeft alweer een muis gebaard! We hebben meermalen 's avonds niet alleen geen nieuw licht of geen oud licht, neen maar, in één woord, volstrekt geen licht op straat! Mijn hemel, M. de R., waar hebben wij het toch aan verdiend, dat we telkens gedoemd worden in donkerheid en duisternis rond te dwalen? Dat we de risico moeten belooopen, door vreemdelingen die het mochten wagen ons 's avonds te bezoeken, voor duisterlingen en lichtschuwen gescholden te worden? Och, zoo hoorden we al zeggen, hadden we het licht van wijlen den heer Kleinpenning maar weer; was dat dan al niet zoo heel nieuw, toch was het werkelijk licht.

't Wordt dan ook meer dan tijd dat ons Gemeentebestuur eens ernstige zorg besteedt aan onze straatverlichting: 't loopt waarachtig de spuigaten uit, zooals men ons behandelt.

Noordwijk 24 april 1897

De Noordwijkers, en vooral dat gedeelte hunner, dat er op aangewezen is, ons op

te volgen, is mooi op weg, zijn goeden naam van rustige ingezetenen te zijn, te verliezen.

Paaschmaandag-middag werd eerst een jongmensch gemolesteerd door eenige jongelieden, wier aantal zulk een aanval allerminst rechtvaardigde. Het vervolgde jongmensch moest zich door de vlucht redden.

's Avonds van dien dag, ongeveer ten twaalf uur, werd bij de ouders van bedoelden jongeling een zware steen door de glasruiten geworpen, die op de tafel terecht kwam en waardoor bijna een kind in de wieg gedood werd.

Op den weg van Piet-Gijzenbrug naar Noordwijk werd een vreemdeling, die hier eenige dagen rustig wilde vertoeven, op barbaarsche wijze behandeld en, evenals zijn fiets, mishandeld, -alweder, naar men zegt, door Noordwijksche jongelui. Ook de bloembollen hebben het weer moeten ontgelden. Men is op sommige tuinen weer aan het vertrappen en uittrekken geweest van in vollen groei staande tulpen.

Alles samengenomen, zal men wel willen toegeven, dat we gegronde vrees koesteren voor het verlies van onzen goeden naam.

Wij achten het ons ten plicht de aandacht op deze feiten te vestigen en vooral den ouders in ernstige overweging te geven, toe te zien dat ze hunne kinderen, (een anderen naam komt hen toch waarlijk niet toe), niet zoo geheel hun gang laten gaan; men ziet het, ze weten zich nog niet te gedragen zooals het behoort. Ze doen nog te veel kwaad, om zonder toezicht uit te kunnen gaan.

Noordwijk 30 juli 1897

Met genoegten deelen wij mede dat in

zeer korten tijd, een wachtlokaal voor reizigers met de tram, is in gereedheid gebracht. Het is een zéér net en doelmatig ingericht lokaaltje, dat ongetwijfeld aan zijn doel zal beantwoorden. Nu aan geduld heeft het ons werkelijk niet ontbroken, als men in aanmerking neemt dat in 1885 de tramlijn geopend werd en eerst anno 1897 -dus 12 jaar later- het toch zoo hoog nodige lokaal werd gebouwd.

Noordwijk 10 augustus 1897

Zaterdag, tegen den avond, was van de zijde van een ouden getrouwe, den heer A.W. Alkemade ter oore gekomen, dat er in een greppel tusschen zijn land en dat van den heer A. van Raal van Konijnenburg, eenige zakken met bloembollen verborgen lagen, blijkbaar om later te worden afgehaald. Nadat de heer A. zich overtuigd had, dat de zakken en hun inhoud werkelijk zijn eigendom waren, spoedde hij zich naar den rijksveldwachter N.J. van Garderen, om maatregelen te nemen.

Weldra hadden zij zich beiden verdekt opgesteld in de nabijheid der plaats, waar de bollen verborgen waren. Na een paar uur in een allesbehalve behagelijke positie te hebben doorgebracht, hoorde men iets aankomen.

Muisstil trachtten de surveillanten nu in het nachtelijk duister door te dringen en uit te vorschen, wie de naderende personen wel mochten zijn.

Weldra herkende de heer Alkemade een tweetal zijner knechts in hen. Naderbij gekomen, aarzelden zij eerst nog eenige oogenblikken, doch meenende, dat er geen "onraad" was, werden de zakken opgenomen om de 5 stuks tot 2 te verminderen en ze alzoo gemakkelijker te kunnen vervoeren.

Maar toen traden de beide wachtenden te voorschijn en wist de rijksveldwachter

Van Garderen een der dieven vast te grijpen, terwijl de andere het op een loopen zette.

Als op heeterdaad betrapt, werd nu de gearresteerde voor het hoofd der plaatselijke politie (den heer burgemeester) geleid en na een kort verhoor, in de bekende bewaarplaats aan de Voorstraat opgenomen.

Nog in denzelfden nacht kwam ook de tweede dief zich bij zijn patroon aanmelden en werden de bollen door dezen op zijns meesters last, in de schuur overgebracht.

Zondag in den voormiddag had nu ten raadhuize, het verhoor der delinquenten plaats, dat tot hunne opzending naar 's Gravenhage leidde.

Dit geval heeft, zooals men 't noemt, zeer veel sensatie gemaakt en de indruk is enorm verhoogd door hetgeen bij het verhoor is aan het licht gekomen.

Reeds lang toch wist men, dat er telkens bollen ontvreemd werden en evenzeer begreep men, dat deze hier of daar moesten verkocht worden; naast stellers moesten er helers zijn.

Bij het langdurig verhoor mocht het gelukken -wij gebruiken niet zonder opzet juist dit woord- ook den heler te ontdekken en deze werd nu met de stellers ter beschikking van de justitie naar 's Gravenhage overgebracht.

Wij bezigden zoo even het woord "gelukken" en willen daarop nog even terug komen. Het mag toch wel een geluk genoemd worden dat eindelijk eens althans één der personen is ontdekt geworden bij wie de gestolen bollen worden te gelde gemaakt. Want dat er meerderen alhier zijn die zich met dergelijk niet te kwalificeeren bedrijf afgeven, hebben wij alleszins grond te beweren en wij vleien ons dat de politie, nu zij een der draden in handen heeft, niet rusten zal voor an aleer zij het geheele

De aan de Voorstraat gelegen wachtkamer van de elektrische tram, gebouwd in 1897.

Foto uit verzameling R. Paardekooper.

kluwen ontward zal hebben. Men mag vertrouwen dat alle wêdenkenden, ook in hun eigen belang, in deze tot medewerking bereid zullen zijn. Personen als die welke wij bedoelen zijn vrij wat ge-

vaarlijker dan de openlijke dieven: zij verdienen op de meest strenge wijze gestraft te worden, te meer wanneer zij, zooals in het tegenwoordige geval, de jongelieden feitelijk tot diefstal aansporen!

Op het strand voor Huis ter Duin, de Noordwijkse gereformeerde predikant ds. Koers met zijn gezin en hond.

Ingezonden door Leen van Duijn.

DE ZON EN DE ZEE EN MIJN HART

*Van Noordwijk houden heeft alles te maken met de zee en het strand. Die boeien niet enkel bij mooi weer, maar als het 's zomers warm is en je kunt zwemmen, krijgt het strandleven iets van een oerervaring. Voorzover je althans weg weet te komen uit de drukte. De Frans-Algerijnse schrijver en Nobelprijswinnaar Albert Camus heeft dat als groot strandliefhebber aanstekelijk onder woorden gebracht in zijn essay *Bruiloft in Tipasa*, geschreven in 1936 op 22-jarige leeftijd. Hier wat citaten uit dit essay om te proeven van het zoete gevoel, dat strand en zee bij liefhebbers ervan kunnen opwekken.*

Ik moet naakt zijn en dan in zee duiken, nog helemaal geurend naar sappen van de aarde, die moet ik in het water wassen en op mijn huid moet ik zee en aarde elkaar laten omhelzen -een omhelzing waarnaar zij mond aan mond al zo lang smachten. Eenmaal in het water, word ik door een rilling bevangen, er kruipt een koude en ondoorzichtige lijn langs mijn lichaam omhoog, ik duik onder tot mijn oren suizen, mijn neus loopt en ik proef een bittere smaak in mijn mond. Ik zwem, mijn armen komen omhoog uit zee met een vernis van water en schitteren een ogenblik goudbruin in de zon, dan bal ik al mijn spieren samen en verdwijnen ze weer onder de oppervlakte. Water stroomt over mijn lichaam, mijn benen overwinnen onstuimig de golfslag- en de horizon is onzichtbaar. Op het strand val ik neer in het zand, ben ik overgeleverd aan de wereld, voel ik weer hoe zwaar mijn vlees en beenderen zijn. Ik ben versuft door de zon en af en toe kijk ik naar mijn armen waar op de plekken droge huid met het wegglijden van het water blond dons en zoutkorrels zichtbaar worden.

LIEFDE

Nu begrijp ik wat gelukzaligheid wil zeggen; het recht om mateloos lief te hebben. Er bestaat in deze wereld maar

een enkele liefde. Wanneer men het lichaam van een vrouw omhelst, sluit men ook de vreemde vreugde in zijn armen die van de hemel neerdaalt naar zee. Straks, wanneer ik mij tussen de alseplanten laat neervallen om hun geur in mijn lichaam te laten trekken, zal ik ondanks alle vooroordelen bewust gestalte geven aan een waarheid die bij de zon hoort en die ook bij mijn dood zal horen. In zekere zin zet ik hier mijn leven op het spel, een leven met smaak van warme steen, vol van het ruisen van de zee en van de krekels die nu beginnen te tsjirpen. De wind is koel en de hemel blauw. Ik houd hartstochtelijk van dit leven en ik wil er vrijuit over spreken: het maakt mij trots mens te zijn. Toch is mij vaak gezegd: er is geen reden om trots te zijn. Maar die is er wel: de zon, de zee, mijn hart dat onstuimig klopt met de kracht van de jeugd, mijn lichaam dat naar zout smaakt en de onmetelijke schoonheid van het decor waarin tederheid en pracht samenvloeien in het geel en het blauw. Om dat te veroveren moet ik mij met al mijn kracht en vermogens inzetten. Hier kan ik volledig mijzelf zijn, met al mijn goede en slechte eigenschappen, zonder me achter een masker te verschuilen: ik hoef mij slechts geduldig de moeilijke kunst om te leven eigen te maken die zoveel meer waard is

dan alle gekunstelde manieren van de anderen.

LEVENSFREUGDE

Even voor twaalfen liepen we langs de ruïnes naar een klein café aan de haven. Wat is het heerlijk om in het koele zaaltje achter een glas groene ijskoude menthe te gaan zitten als in je hoofd de cimbale van de zon en de kleuren weergalmen! Vanachter mijn tafeltje probeer ik tussen mijn trillende wimpers de veelkleurige schittering te vangen van de lucht die wit is van de hitte. Ons gezicht is nat van het zweet, maar ons lichaam fris in onze luchtige kleding en wij stralen allen de tevreden loomheid uit van mensen die een dag bruiloft hebben gevierd met de wereld.

Het eten is slecht in dit café, maar je krijgt er veel fruit -vooral perziken waar je stukken uitbijt zodat het sap langs je kin loopt. Terwijl ik mijn tanden in een perzik zet, hoor ik mijn bloed met krachtige slagen tot mijn oren kloppen en kijk mijn ogen uit. Boven de zee hangt de overweldigende stilte van het middaguur. Ieder wezen dat mooi is, is van nature

trots op zijn schoonheid en de wereld wasemt vandaag haar schoonheid aan alle kanten uit. Waarom zou ik tegenover haar mijn levensvreugde ontkennen, al kan ik niet alles in die vreugde leggen? Een mens hoeft zich er niet voor te schamen gelukkig te zijn.

Nu merkte ik pas dat het ononderbroken geluid van de golven die op het strand ontloken uit de verte tot mij kwam, dwars door een ruimte waarin goudgeel stuifmeel danste. Zee, land, stilte, de heerlijke lucht van deze aarde- ik liet me volstromen met geurig leven en ik beet in de al rijpe vrucht van de wereld, verrukt voelde ik het zoete en sterk smakende sap langs mijn kin lopen. Nee, het ging niet om mij en ook niet om de wereld, maar alleen om de harmonie en de stilte die tussen ons beiden liefde deed ontstaan. Ik was niet zo zwak om die liefde voor mijzelf alleen op te eisen, want ik besepte vol trots dat ik haar deelde met heel een geslacht dat, geboren uit de zon en de zee, leeft en geniet, dat zijn grootheid put uit zijn eenvoud en staande aan de stranden een glimlach vol verstandhouding wisselt met de stralende hemel.

Voor de preekstoel in de gereformeerde kerk aan de Hoofdstraat ds. B. Bouma en zijn gezin, die kennelijk wat te vieren hebben. Ds. Bouma was de opvolger van ds. Koers. zie pag. 29.

Inzending Leen van Duijn.

UIT HET GEMEENTEARCHIEF

G.A.Nw. Nr. 1792.

In 1869 waren er 10 bomschepen die de kantvisserij en/of haringvisserij beoefenden. De haringvisserij besomde

f 19.118,-

(1.990.000 stuks steurharing) en de versevis- of kantvisserij f 16.500,-.

G.A.Nw. Nr. 2340.

Opgaaf der besomming van de zeevisscherij gedurende het jaar 1869.

Van februari tot augustus van de verse vis beschouwd.

f 18.357,20

Van zeesterren of vijfvoeten

Van augustus tot december met de haringvisserij beschouwd

f 15.459,27

Van stukken

f 653,81

Gedurende het jaar totaal beschouwd.

f 35.043,55

Hetwelk het eerste visscherijbedrijf met 10 bomschuiten is uitgeoefend en de haringvisserij met 8 bomschuiten, waarvan den 20 oktober er 1 is verongelukt, dus met 7 bomschuiten de haringteelt is afgelopen.

Noordwijk aan Zee, de 6e mei 1870. E. Smit.

Schipper	Vangst	Besomming	Totaal
Cornelis Spaanderman	43.000	f 800,-	
	58.000	f 800,-	
	14.000	f 250,-	f 1.850,-
Jan Mooijekind	46.000	f 800,-	
	58.000	f 900,-	
	9.000	f 100,-	
	13.000	f 200,-	f 2.000,-
Bertus Hazenoot	28.000 + 5 kantjes pekelharing	f 670,-	
	63.000	f 800,-	
	11.000	f 150,-	f 1.620,-
Jaap van Duijn	28.000 + 3 kantjes pekelharing	f 650,-	
	70.000	f 900,-	
	33.000	f 700,-	
	15.000	f 250,-	f 2.500,-
Arent Hazenoot	62.000	f 1000,-	
	63.000	f 850,-	
	19.000	f 250,-	f 2.100,-
Jacob Vink	57.000	f 850,-	f 850,-
Arie Duindam	63.000	f 750,-	
	50.000	f 1150,-	
	17.000	f 150,-	f 2.050,-
Dirk Hazenoot	48.000	f 600,-	
	4.000	f 100,-	f 700,-
Totaal 23 reizen	872.000		f 1.3670,-

In 10 jaren omgekomen 11 personen.

9 schuiten in de vaart met 61 personen (1869)

Betreft vermoedelijk deel voor de schippers.

Bertus Hazenoot	f 119,-
Arent Hazenoot	f 107,-
Dirk Hazenoot	f 105,-
Jaap van Duin	f 86,-
Piet Plug	f 50,-
Jan Mooijekind	f 50,-
Arie Duindam	f 60,-
Kees Spaanderman	f 40,-
Piet van Duin	f 50,-

D. Hazenoot	f 77,-
A. Duindam	f 62,-
J. Mooijekind	f 60,-
B. Hazenoot	f 52,-
P. Van Duin	f 48,-
J. Van Duin	f 14,-
K. Spaanderman	f 11,-

Betreft gebleven vissers.

Jacob Vink 3 kinderen nagelaten.

Willem van der Linden 8 kinderen nagelaten.

Dirk Plug 2 kinderen nagelaten.

Ald. van der Niet 2 kinderen nagelaten.

Arie Klinkenberg

Leendert Kaak

Jeroen Vink

Arie Plug

Jeroen Vink

G.A.Nw. Nr. 1587 (1869 II) brief Nr. 351 van 25 oktober 1869.

De ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente Egmond aan Zee brengt ter kennissen van den heer burgemeester van de gemeente Noordwijk, dat de lijken van de drie verongelukte visscherlieden met name:

1. Arie Klinkenberg oud 23 jaar.

2. Jeroen Vink oud 15 jaar.

3. Arie Plug oud 12 jaar.

Allen woonachtig geweest te Noordwijk,

heden van hier worden vervoerd, om in de gemeente Noordwijk op de begraafplaats aldaar ter aarde te worden gesteld. Wordende bij deze tevens permissie verleend tot het begraven, als zijnde de inschrijving in de register van den B.S. naar behoren geschied, waarvan in gevolge Art. 50 van het B.W. de uittreksels per post zullen worden overgezonden. Egmond aan Zee den 25 oktober 1869. De ambtenaar van den B.S. voornoemd J. Conijn.

Egmond aan Zee 26 oktober 1869.

Aan den heer ambtenaar van den B.S. te Noordwijk aan Zee.

Gistermorgen zijn van hier naar uwe gemeente vervoerd de lijken van Arie Klinkenberg, Jeroen Vink en Arie Plug, welke in de alhier aangespoelde visschuit Victor Jacob van de rederij van de heer W. Korving, zijn gevonden, en heb ik de extracten uit het overlijdensregister die personen betreffende, naar aanleiding van Art. 50 van het B.W. opgemaakt, aan de heer Cornelis van Duijn scheepmaker in uwe gemeente medegegeven omdat hij zulks verlangde. Voor zooveel die stukken soms niet aan u mogten zijn afgegeven, verzoek ik U.E.A. mij daarvan te willen kennisgeven teneinde die opnieuw te kunnen opmaken en inzenden. De ambtenaar van den B.S. te Egmond aan Zee.

NIEUWE OUDE WOORDEN (LUK-MAA)

Lukker: kneutje.

Lukspel: kansspel.

Lul: stagzeil, stormfok, zuigdotje voor kleine kinderen, pijp aan de brandspuitslang.

Lulla: vrouwelijke (klets)praat.

Lullage: kletspraat.

Lulleman: spuitgast die de lul richt.

Lulle-pels: iemand die lult.

Lullepijp: doedelzak.

Luller: kind dat uit eene pijpkan drinkt, vervelende kletser.

Lullificatie: vervelend gebabbel.

Lummel: groote goedhartige jongen, sul, sukkel.

Lummelen: lanterfantten, rondlummelen.

Lunarist: geleerde die de meteorsteenen beschouwd als uitwepselen van maanvulkanen.

Lunatiek: maanziek, grillig, eigenzinnig.

Lunderaar: lunteraar, talmer.

Lunette: oogglas, bril, ooglap van paarden.

Luniform: halvemaaenvormig,

Luns: ijzeren spie.

Lurken: aan de moederborst zuigen, het geluid van een pomp wanneer het pomphart geen grond raakt.

Lust: hij lust hem, hij is aan de drank.

Lusten: eene zwangere vrouw is soms met lusten, krijgt een begeerte naar het ongewone.

Lustbarend: lustopwekkend.

Lustbosch: aangenaam park, wandeldreef.

Luster: lichter, lichtdrager veelal ter weerszijden van den spiegel.

Lusthuis: klein huis waarbij een tuin behoort.

Lustvuurwerk: vuurwerk dat tot genoegen der toeschouwers wordt afgestoken.

Lut(je): dwaze trage vrouw, klein geestige (pietlut).

Lutje: weinige, klein kind, pink, vingerhoed.

Luts: lus, lis.

Lutsen: los neerhangen, los zitten of waggelen(van tanden).

Lutteput: keutelaar, talmer, kleinzielig mensch.

Luurgoed: kleedjes voor pasgeboren kindjes, luiergoed.

Lycaeum: worstelplaats in Athene, soort van middelbare school in Frankrijk.

Lynchen: volgens de lynchwet ter dood brengen.

M

Maagbier: eene soort van bier, versterkend voor de maag.

Maagbrems: larve van de paardehorzel welke zich in de maagslijmhuide van het paard vastzuigt.

Maagdenbloem: toestand waarin de vrouw zich als maagd bevindt.

Maagdenblos: blos der kuisheid.

Maagdenkruid: wandluizenkruid.

Maagdenschender: iemand die eene maagd onteert, maagdomplukker, maagdomroover.

Maagdenvlies: ringvormig vliesje voor den mond der moederschede.

Maagdenziekte: bleekzucht.

Maaghoest: zekere hoest.

Maagpaaier: maagpleister, groot stuk vleesch om de maag voorloopig te paaien.

Maagwater: hartwater.

Maai: zie made.

Maaiig: wormstekig.